

DIGITAAL

ONLINE PRIVACY & VEILIGHEID

Met
28 online-
instructie-
video's

VINCENT VAN AMERONGEN

Consumentenbond

VINCENT VAN AMERONGEN

ONLINE **PRIVACY** & VEILIGHEID

Consumentenbond

INHOUD

Inleiding	7
1 Privacy	9
1.1 Privacy? Lekker belangrijk!	10
1.2 De wereld na Snowden	11
1.3 De gevaren	12
1.4 Uw rechten	14
1.4a Computervredebreuk	14
1.4b Identiteitsdiefstal en -fraude	14
1.4c Wet bescherming persoonsgegevens	15
1.4d Benut uw rechten	16
1.4e Bewaarplicht	17
1.4f Juridische bescherming van e-mail	18
1.5 Informatie van internet verwijderen	18
2 Veiligheid	23
2.1 Kijk uit met klikken en downloaden	24
2.1a Voorkom phishing	24
2.1b Download niet zomaar	28
2.2 Beveilig uw accounts	33
2.2a Gebruik dubbele authenticatie	33
2.2b Gebruik een wachtwoordmanager	35
2.2c Gebruik sterke en unieke wachtwoorden	37
2.2d Laat de browser wachtwoorden niet onthouden	37
2.2e Stel geen geheime vraag in	41
2.3 Beveilig uw computer	41
2.3a Houd de software up-to-date	41
2.3b Schakel Java uit	42
2.3c Gebruik opensourcesoftware	44
2.3d Installeer een virusscanner	44
2.3e Beveilig de toegang tot de computer	45
2.3f Versleutel de harde schijf	48
2.4 Beveilig de verbinding	49
2.4a Let op het slotje	49
2.4b Beveilig uw draadloos netwerk	50
2.4c Gebruik VPN	52
2.5 Openbare wifihotspots	52

2.6	Veilig bankieren & winkelen	54
2.6a	Veilig onlinebankieren	54
2.6b	Veilig webwinkelen	55
2.7	Laptopdiefstal	56
2.7a	Installeer traceersoftware	56
2.7b	Maak back-ups	56
2.7c	Leg de laptop aan het slot	58
2.8	Eerste hulp na een hack	58
2.8a	Mijn account is gehackt	58
2.8b	Ik heb een virus	59
3	Surfen	61
3.1	Welke browser?	62
3.2	Cookies	64
3.2a	Cookies verwijderen	67
3.2b	Cookies van derden weigeren	70
3.2c	Tracking cookies blokkeren met een browserextensie	73
3.3	Browsegeschiedenis	75
3.3a	Browsegeschiedenis verwijderen	76
3.3b	Surfen zonder lokale sporen	76
3.4	Locatie afschermen	78
3.5	Zoeken zonder sporen	81
3.5a	Blijf uitgelogd	81
3.5b	Laat de browsegeschiedenis niet opslaan	81
3.5c	Alternatieve zoekmachines	83
3.6	Anonieme browsers	84
3.6a	Epic privacy browser	84
3.6b	Tor	85
3.7	Privé op andermans computer	86
4	Webdiensten	87
4.1	Risico's van (de grote) webdiensten	88
4.1a	U bent het product	88
4.1b	Let op vreemde voorwaarden	89
4.1c	Alles wat online staat, kan uitlekken	90
4.1d	Let op met Amerikaanse diensten	91
4.1e	Zero knowledge-principe	92
4.2	Google	93
4.2a	Toegangsrechten van andere diensten controleren	95
4.2b	Afmelden voor persoonlijke advertenties	96
4.3	Microsoft	97
4.3a	Afmelden voor persoonlijke advertenties	98

4.4	Apple	99
4.5	Inloggen via Google en Facebook	100
4.5a	Koppeling verwijderen	101
5	Sociale media	103
5.1	Algemene tips	104
5.1a	Alles wat u doet wordt opgeslagen	104
5.1b	Accepteer niet zomaar iedereen en blokkeer ongewenste vrienden	105
5.1c	Werk met vriendengroepen	105
5.1d	Scherm uw berichten en profiel af voor buitenstaanders	106
5.1e	Controleer tags	106
5.1f	Bepaal wat adverteerders met uw gegevens mogen doen	106
5.1g	Bepaal wat andere apps en websites met uw gegevens mogen doen	106
5.1h	Kijk uit voor nepberichten	107
5.2	Facebook	107
5.2a	Vrienden accepteren en blokkeren	108
5.2b	Controleer wat bekenden mogen zien	109
5.2c	Controleer wat onbekenden mogen zien	114
5.2d	Taggen	118
5.2e	Advertenties in Facebook	119
5.2f	Toegang van andere websites en apps beperken	122
5.2g	Facebookaccount opheffen	124
5.3	Google+	125
5.3a	Vrienden accepteren, negeren en blokkeren	125
5.3b	Controleer wat bekenden mogen zien	126
5.3c	Controleer wat onbekenden mogen zien	128
5.3d	Taggen	129
5.3e	Adverteerders +1-knop	131
5.3f	Google+-account opheffen	132
5.3g	Googleaccount opheffen	132
5.4	LinkedIn	132
5.4a	Niet door iedereen benaderd mogen worden	133
5.4b	Controleer wat anderen mogen zien	133
5.4c	LinkedInaccount opheffen	134
5.5	Twitter	134
5.5a	Account afschermen	135
5.5b	Locatie geheimhouden	135
5.5c	Fototags verbieden	135
5.5d	Advertenties	136
5.5e	Tweets verwijderen	136
5.5f	Personen blokkeren	137
5.5g	Twitteraccount opheffen	137

6	E-mail, chat & cloudopslag	139
6.1	E-mail	140
6.1a	Beveilig de toegang tot uw mailbox	141
6.1b	Houd uw e-mailadres privé	141
6.1c	Gebruik meerdere e-mailadressen	142
6.1d	Houd de mailbox opgeruimd	142
6.1e	Versleutel vertrouwelijke correspondentie met PGP	143
6.1f	Bescherm privacy van uzelf en anderen	145
6.2	Chatdiensten	146
6.3	Onlineopslagdiensten	150
6.3a	De grote opslagdiensten kunnen meekijken	150
6.3b	Veiliger alternatieven	151
6.3c	Zelf versleutelen	152
7	Smartphone & tablet	153
7.1	Het besturingssysteem	154
7.2	Algemene veiligheidstips	156
7.2a	Maak een pincode aan	156
7.2b	Verander de simpincode	157
7.2c	Installeer updates	158
7.2d	Niet automatisch inloggen bij apps	159
7.2e	Beveilig de verbinding	159
7.2f	Versleutel de inhoud	159
7.3	Apps	161
7.3a	Kwaadaardige apps	161
7.3b	Dataverzameling door apps	163
7.3c	Reclame-ID: de 'smartphonecookie'	166
7.4	Locatiedoorgifte	167
7.4a	Foto's	168
7.4b	Google's locatiegeschiedenis	170
7.5	Smartphone opsporen bij diefstal	171
7.5a	Stel de traceerfunctie in	171
7.5b	Andere voorzorgsmaatregelen	173
7.5c	Wat te doen als uw toestel is gestolen?	173
	Begrippen	175
	Register	179

INLEIDING

Sommige mensen halen hun schouders op over online-privacy: 'Ik heb toch niets te verbergen?!' Maar wie iets langer nadenkt, beseft dat je best veel privé-zaken prijsgeeft op internet. Mag iedereen weten op welke zoektermen u gisteravond heeft gezocht? Mag iedereen al uw berichten op sociale netwerken lezen?

In het dagelijks leven is de scheidslijn tussen privé en publiek duidelijk. Als u werkt, boodschappen doet of sport, weet u dat anderen u kunnen zien en uw privacy dus gering is. Als u behoefte heeft aan privacy, gaat u naar huis, doet u de deur dicht en sluit u de gordijnen. Het is duidelijk wanneer u zichtbaar bent en wanneer niet.

Dat is online lang niet altijd helder. Er zijn veel meer ogen op u gericht dan u denkt, u ziet ze alleen niet. Tijdens het surfen volgen adverteerders via cookies onze handel en wandel. Google weet alles van u op basis van uw zoekgedrag en Facebook zo mogelijk nog meer.

Dat waakzaamheid geboden is, blijkt uit de Veiligheidsmonitor van het Centraal Bureau voor de Statistiek. Volgens dat onderzoek waren in 2013 meer dan 850.000 Nederlanders slachtoffer van hacking, variërend van inbraak op een computer of smartphone tot het inloggen op iemands e-mail- of Facebookaccount. Bijna 60.000 Nederlanders waren slachtoffer van succesvolle phishing- of pharming-aanvallen, waarbij betalingsgegevens via gehackte computers of websites van gebruikers worden ontfutseld.

Het goede nieuws is: op alle fronten kunt u zich wapenen tegen inbreuk op uw onlineprivacy. In dit boek wordt precies beschreven wat u moet doen om nieuwsgierige aagjes

**Online is de
scheidslijn
tussen privé en
publiek niet zo
duidelijk als in
het dagelijks
leven**

buiten de deur te houden tijdens het surfen, e-mailen en onderhouden van contacten op sociale media. Ook besteden we aandacht aan het internetgebruik binnen- en buitenshuis en via smartphones en tablets. We staan verder stil bij veiligheid, want als u de deur wagenwijd open laat staan of achteloos op links klikt, moet u niet vreemd opkijken als anderen met uw gegevens aan de haal gaan.

Dit boek staat vol met tips en stappenplannen. Daarbij verwijzen we regelmatig naar filmpjes op onze website. Als een stappenplan is voorzien van een video-icoon, kunt u op www.consumentenbond.nl/onlineprivacy-videos terecht voor een instructiefilmpje.

Tot slot: onlineprivacy is volop in beweging. Webdiensten passen regelmatig hun beleid en werkwijze aan. Het kan daarom voorkomen dat bepaalde tips en instructies in dit boek inmiddels achterhaald zijn of op een net iets andere manier werken.

Vincent van Amerongen is sinds 2008 hoofdredacteur van de *Digitaal*gids, het ict-tijdschrift van de Consumentenbond. Hij heeft een speciale belangstelling voor onlineprivacy en veiligheid.

1

PRIVACY

Waarom is privacy eigenlijk belangrijk? En op welke wijze wordt u wel en niet beschermd door de wet? In dit hoofdstuk geven we onder andere antwoord op deze vragen.

**Privacy is het
recht met
rust gelaten
te worden,
of je iets te
verbergen hebt
of niet**

1.1 Privacy? Lekker belangrijk!

Dat veiligheid belangrijk is, zullen weinigen ter discussie stellen. Maar als het over privacy gaat, hoor je regelmatig: 'Ik heb niets te verbergen.' Dat lijkt oppervlakkig gezien misschien zo, maar het klopt niet.

Stel u eens voor dat u thuis 24 uur per dag wordt gevolgd door uw burens, familie en een hele trits onbekenden. Op de slaapkamer, wc, badkamer: overal. En ze noteren alles wat ze zien.

Dat klinkt eng, nietwaar? Dit is exact wat online gebeurt, alleen zien we het niet gebeuren en weten we niet wat er met al die informatie gebeurt. Privacy is het recht om met rust gelaten te worden, los van het feit of je iets te verbergen hebt.

Dat geldt evengoed online. Informatie is snel online te plaatsen en voor iedereen zichtbaar. We kunnen niet weten of informatie die we nu onschuldig vinden, dat later nog wel is. Denk aan die dronken foto op een feestje die een sollicitatie kan verpesten. Of die leuke skifoto op Facebook die via-via bij uw reisverzekeraar terechtkomt. U had toch ingevuld dat u geen gevaarlijke sporten deed?

Bezoekt u activistische websites, dan kunnen inlichtingendiensten u als een verdacht persoon zien. Als ze ook nog zaken aan elkaar gaan verbinden die niets met elkaar te maken hebben, kunnen ze foute conclusies trekken.

Daarnaast weten we simpelweg niet of de gegevens die we vandaag opslaan, later tegen ons gebruikt kunnen worden. De NSA, u weet wel.

En natuurlijk heeft iedereen wel wat te verbergen. Bijna elke dag lezen we dat databases vol gegevens zijn gehackt. Stelt u zich eens voor dat uw gehele online handel en wandel morgen op straat ligt, zichtbaar voor volslagen vreemden en uw naaste omgeving. Denk alleen al aan de volledige lijst van zoekopdrachten die u het afgelopen jaar heeft uitgevoerd. Zou u daar werkelijk geen probleem mee hebben?